

Weichbild magdeburski w układzie śląsko-małopolskim.**Wersja krakowska.**

Rękopis Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, sygn. Oss. 832/I, k. 5rb–6va

Odczyt: Maciej Mikuła

Artykuł 62–63 [Gn. 56]

[62] LXXX. De uno pacis violatorio monomachali.

Qui monomachaliter idem duellariter suum equalem alloqui voluerit, hunc iudicem petere oportebit, ut se intromittere possit de uno pacis violatore, quem videat in presenti. Cum hoc per sententiam diffinitum fuerit, tunc eiam in sententia [k. 5va] requiratur aut requirat per quem modum se de ipso intromittere debeat, ut sibi in suo iure proficere possit. Tunc sibi de iure diffinitur curialiter. Et cum de ipso se intromittit [s] et pronunciat [s] sibi causam, pro qua se de ipso intromiserit, quod statim facere potest, si vult, aut pro eo habere colloquium. Tunc ipsum inculpare oportebit, quod in eo pacem infregerit aut in strata regia, aut in villa, equaliter infregerit, eodem modo super ipsum conqueritur. Tunc ipsum iterum inculpet, quod ipsum depredatus fuerit et eam in eo vim fecerit, quam bene probare poterit. Tunc vulneris cicatricem demonstrat, si vulnus sit sanatum. Tunc ulterius conqueratur, quod ipsum spoliaverit bonis suis et de ipsis tanta receperit, quod bene duellum meretur. Hec tria criminalia facta omnia demeretur simul, de quoquaque horum trium de uno obliviscitur aut tacuit, extunc suum duellum amisit. Tunc loquatur ulterius, tunc ipsum solum, hoc in persona propria viderit et ipsum proclamaverit clamore. [k. 5vb] Si fateri voluerit, quod diligit, et si non fatebitur, omni iure ipsum vincere volo, ut michi vulgus iudicaverit, aut scabini, si sub banito regio fuerit. Extunc ille petat satisfacionem, quam sibi facere debet.

[63] LXXXI. De paupere, qui suam querimoniam meliorare potest ante satisfacionem.

Pauper vir potest suam querimoniam meliorare ante satisfacionem, si voluerit, et facta satisfacione ille suam exhibeat innocenciam, hoc iuramento, quod ipsum iurare oportebit et iuramentum monomachale [a], si ipsum iure incitaverit, et si hoc fuerit, et si perficere potuerit pro imbecillitate [b] corporis sui. Quivis vir potest se a duello excusare illi viro, qui sibi paris condicionis non fuerit. Ille autem, qui nobilioris nature fuerit, [ille] illi preesse non potest, qui deterioris nature fuerit, si ipsum alloquitur [s]. A duello eiam cedere potest, qui post meridiem allocutus fuerit, nisi ante meridiem esset inchoatum, iudex eiam habere debet clipeum illi, super quem allocutum fuerit. A duello eiam excipere potest vir suos affines, si uterque suus a[k. 6ra]ffinis fuerit, hoc duellum probare debet metseptimus tacto sacramento, quod ita sanguineitatis linea coniuncti fuerint, quod simul pugnare non poterint. Iudex eiam duos nuncios dare debet cuilibet horum, qui pugnare debent, qui videant, ut habeant attinencia secundum suam veram consuetudinem. Coreum et linea vestimenta seu indumenta

induere possunt, quantum placet. Caput et pedes ante nudi fuerint, in manibus cirotecas habeant, unum gladium nondum in manu et alio cincti aut duobus hoc arbitrio eorum comittitur. Clippeum rotundum in manu non aliud quam lignum aut coreum, si preter mannum [s] tectorium, quod debet esse ferreum, unam tunicam absque manicis super preparamenta. Eciam iudex indicere debet pacem circa collum, quod nemo eos impediat circa duellum. Cuilibet ipsorum iudex unum virum dare debet, qui falangam desiderat, quod ille facere, nisi voluntas iudicis fuerit, non potest. Postquam pax indicta fuerit, iam ambo debent circulum affectare, quem ipsis iudex licenciare debet. Finalia ferramenta de [c] vaginis deponere debent, [k. 6rb] nisi a iudice licenciam habuerint. Ambo ornati ire debent ante iudicem, et ambo iurare debent: unus, scilicet actor, quod causa sit vera, pro qua super ipsum querelam fecit, et respondens, quod sit innocens. Ipsos Deus adiuuet et suum duellum. Sol eciam ipsis debet dividi recte, quando primo convenient. Si vincetur ille, super quem conqueritur, iudicetur et sententia capitali. Si autem vicerit, dimittetur cum pena et emenda. Actor primo circulum intrare [debet]. Si alter diu circulum intraverit, iudex debet ipsum per preconem mittere vocare in illa domo, ubi se preperaverit, et duos iuratos cum ipso debent [s] mittere. Si [c] debet citare primo, secundo, tercio, et si ad terciam citationem non venerint, tunc querulator surgat et se ad duellum exhibeat. Et percuciat statim duos ictus et semel fugat [s] contra ventum, cum eo suum adversarium vicit in tali causa, pro qua ipsum fuerat allocutus. Eciam iudex sibi iudicare debet, sic duello esset convictus, sic mor[k. 6va]tuus convictus, si in furto aut rapina, aut in tali crimine occisus fuerit. Si autem mortuus fuerit cum septem testibus protestari poterit, extunc ad duellum se non indiget exhibere contra ipsum. Si autem alter agnatus mortui, quiscunque fuerit, loco ipsius ad duellum se exhibuerit, hic extinguet omne testimonium, quia tunc ipsum absque duello vincere non potest, nisi fuerit protestatus, ut superius est expressum. Sic vincetur et ille, qui ad duellum captivatus fuerit, aut promittat aut caucionem fideiussorie fecerit comparere et non conparuerit ad iustam responsivam.

^a a ze skrótem na marginesie; ^b ci na marginesie; ^c wyraz zamazany

[hasła: sędzia, pokój, wyrok, prawo, pojedynek sądowy, skarga, droga królewska, oskarżenie, rana, blizna, dobra, sąd królewski, ławnik, gwar, zabezpieczenie, przysięga, niewinność, niepełnosprawność, równy stanem, szlachcic, tarcza, miecz, krewny, zwyczaj, pięściarz, wola, powód, kradzież, świadek, krewny po mieczu, nawiązka, kara sądowa, mulkta, posiedzenie]